Rural Development Strategies
Vol. 7, No. 3, Fall 2020, P. 267-285

فصلنامه راهبردهای توسعه روستایی
جلد ۷، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۹ ص. ۲۸۵-۲۶۷

تحلیل اثرات صندوق کارآفرینی امید در توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: شهرستان خوی)

وحید ریاحی[۱*]، فرهاد جوان[۲] و امید شیخکانلوی‌میلان[۳]

تاریخ دریافت: ۱۷ دی ۱۳۹۹ تاریخ پذیرش: ۲۹ بهمن ۱۳۹۹

چکیده

امروزه توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی مهم‌ترین راهکار توسعه روستایی در کشورهای جهان سوم محسوب می‌شود مؤسسات مالی و صندوق‌های قرض‌الحسنه زیادی وجود دارند که می‌توانند از طریق ارائه اعتبارات خرد با بهره کم نقش بسزایی در توسعه اقتصادی روستاها در بخش‌های مختلف، کارآفرینی، اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی داشته باشند از این رو پژوهش حاضر به تحلیل اثرات صندوق کارآفرینی امید در توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی شهرستان خوی می‌پردازد. مطالعه حاضر از نظر هدف کاربردی و از جهت روش توصیفی- تحلیلی است. گردآوری اطلاعات با بهره‌گیری از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی مبتنی بر پرسشنامه محقق ساخته صورت گرفته است. همچنین به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات، از مدل تصمیم‌گیری چند معیاره (TOPSIS) فازی و نرم‌افزارهای Expert choice، SPSS، GIS استفاده شده است. نتایج رگرسیون جهت بررسی میزان اثرات صندوق کارآفرینی امید در توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی خوی، گویای تاثیرات زیاد صندوق کارآفرینی امید در توسعه اقتصادی روستاهای مورد مطالعه است. همچنین ضرایب بتا نشان دادند که در بین شاخص‌های توسعه اقتصادی وارد شده به معادله رگرسیون، سهم صندوق کارآفرینی امید در شاخص کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران بیشتر از سایر شاخص‌های اقتصادی می‌باشد. در ادامه نیز، به منظور شناسایی نقش صندوق کارآفرینی امید در هر یک از شاخص‌های اقتصادی به شناسایی اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیر مستقل بر متغیر وابسته پرداخته شده است. هر یازده شاخص، در سطح p=0/000 (۹۹ درصد اطمینان) رابطه مستقیمی و غیرمستقیمی با صندوق کارآفرینی امید داشتند. در ادامه نیز، جهت بررسی و رتبه-بندی شاخص‌های توسعه اقتصادی، با توجه به صندوق کارآفرینی امید، از نرم افزار Expert Choice استفاده شده است. نتایج نشان داد، شاخص افزایش سطح تولیدات به مقدار وزن به دست آمده ۰/۱۳۰، بیشترین میزان اهمیت و شاخص کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه با مقدار وزن ۰/۰۶۵، کمترین میزان اهمیت را از دیدگاه متخصصان به خود اختصاص داده‌اند. در نهایت نتایج تحلیل فضایی سکونتگاه‌های روستایی با استفاده از مدل تاپسیس، بیانگر آن است که بیشترین کارآمدی در توسعه اقتصادی از لحاظ ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی در روستای مهلذان (رتبه ۱) با میزان ارزش عددی ۰/۷۰ را داشته است و سایر روستاها در رتبه‌های بعدی قرار دارند. بنابراین برای موفقیت طرح‌های اشتغال‌زایی قبل از هر اقدامی، باید قابلیت‌سنجی مناطق روستایی انجام شود زیرا هر نقطه روستایی دارای قابلیت منحصربه فردی است.

کلمات کلیدی: صندوق کارآفرینی امید، توسعه اقتصادی، سکونتگاه‌های روستایی، شهرستان خوی.

۱ - دانشیار جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران
۲ - دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران
۳ - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران
(*- نویسنده مسئول: riahi@khu.ac.ir)

DOI: 10.22048/RDSJ.2021.266215.1906

مقدمه

امروزه موضوع پایداری سرلوحه تمامی فعالیت‌ها و برنامه‌های توسعه، از جمله توسعه روستایی است. در بررسی مقوله پایداری، پرداختن به دیدگاهی همه‌جانبه لازم و ضروری است (قاسمی و جوان، ۱۳۹۳). توسعه پایدار روستایی، عدالت متضمن فقرزدایی و کاهش شکاف بین فقرا و ثروتمندان است و هدف از پایداری نیز، پایداری معیشت با حفظ امرار معاش آینده از طریق حفظ منابع طبیعی است (برور[1]، ۲۰۰۴). توسعه پایدار روستایی فرایند تغییر پایداری اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و محیطی است که برای افزایش رفاه بلندمدت جوامع روستایی طراحی می‌شود (مصلی[2]، ۲۰۰۴). توسعه پایدار روستایی جنبه‌های گوناگونی را در بر می‌گیرد، اما زمینه‌سازی‌های ساختاری در چهار جنبه عام شامل ساختار محیطی ـ بوم شناختی، ساختار و روابط اجتماعی ـ فرهنگی، ساختار و روابط کالبدی ـ فضایی و ساختار و روابط اقتصادی می‌تواند به کارکرد صحیح این فرآیند منجر شود (سعیدی، ۱۳۷۷). از مؤلفه‌های جدید توسعه و از عناصر اصلی در بازنگری مفهوم آن توانمندسازی و ظرفیت‌سازی است، که توانمندسازی به معنای ایجاد قدرت قانونی، یا به سخن دیگر سرمایه‌گذاری به منظور تقویت قدرت قانونی برای تواناسازی و تفویض اختیار به مردم است. دلالت مستقیم توانمندسازی مقابله با عوامل بی‌قدرتی است. بی‌قدرتی نه تنها به ایجاد فقر منجر می‌شود، بلکه محصول اصلی و مستقیم آن است. ظرفیت‌سازی معطوف به راهبردها و اقداماتی است که هدف آن کمک به مردم در جهت این مهم است که توانایی‌های خود را بشناسند و برای بهبود زندگی فردی و جمعی از آن بهره گیرند، علل ناتوانی بسیاری از کشورها در پیشبرد و حفظ توسعه اقتصادی و اجتماعی را ناکارایی رویکردهای معمول توسعه در ایجاد ظرفیت پایدار نیروی انسانی، نهادها و سازمان‌ها در سطح محلی عنوان کرده‌اند (رضوانی، ۱۳۹۰). روستاهای کشور به علت اتکای شدید بر کشاورزی و درآمدهای حاصل از آن، و نداشتن منابع اشتغالی و درآمدی غیر از کشاورزی، دارای اقتصاد ضعیف و آسیب‌پذیری هستند. در شرایط فعلی کشاورزی مهم‌ترین فعالیت اقتصادی در اغلب روستاهای ایران بوده و لازم است به عنوان محور برنامه-های توسعه قرار گیرد (یاسوری، ۱۳۸۶). بخش کشاورزی به علت محدودیت و غیرقابل افزایش بودن مقدار زمین‌ها، امکان افزایش درآمدی چندانی ندارد و لذا جستجو جهت پیدا کردن منابع درآمدی دیگر با توجه به توان‌ها و موانع هر منطقه از کشور، جهت تنوع‌بخشی اقتصادی به اقتصاد روستایی برای افزایش توان نگه داشت جمعیت روستا و به عبارتی پایداری جمعیت روستایی، ضروری به نظر می‌رسد (ازکیا و غفاری، ۱۳۸۴).

به طور کلی مشکل و معضلات روستاها در تمام نقاط جهان ناشی از دو مسأله یکی کمبود امکانات اجتماعی (ضعف زیرساخت‌ها) و دیگری کمبود درآمد (ضعف اقتصادی) است، یکی از مهم‌ترین اهداف توسعه اقتصادی ایجاد اشتغال و مهم-ترین سازوکار و ابزار آن کارآفرینی است. به عبارتی کارآفرینی باعث کاهش بیکاری و افزایش بهره‌وری افراد و منابع و نهایتاً افزایش درآمد مردم جامعه خواهد شد. آنچه در بحث کارآفرینی روستایی می‌توان اشاره داشت این است که با به کارگیری نوآورانه منابع و امکانات روستاها در راستای شکار فرصت‌های کار و کسب دانست. داشتن استراتژی کلان توسعه اقتصادی مشخص و توجه به موضوع تمرکززدایی یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین سیاست‌های کلان توسعه کشور است. استراتژی توسعه اقتصادی کشور با تبیین درست جایگاه روستاها و رویکرد

1 - Brower
2 - Mosley

توسعه روستایی مطلوب را مشخص ساخته و برای آن ارزش و اهمیت کافی قایل شود.

برای رسیدن به توسعه اقتصادی در کشور، باید از تمامی توان‌های اقتصادی در بخش‌های مختلف سود برد. نگرش تک بعدی به بخش‌های اقتصادی، عامل عقیم ماندن توان‌های محیطی در بهره‌وری از منابع می‌گردد. بنابراین، باید توجه داشت که توسعه اقتصادی در هر سرزمین، وابسته به کارآیی، تلفیق و ترکیب بهینه بین بخش‌های اقتصادی (کشاورزی، صنعت و خدمات) است (مطیعی‌لنگرودی،۱۳۹۰). از این رو در تمام دنیا، اقتصاد روستایی نقش بسیار مهمی در اقتصاد ملی کشورها دارد. نقش قابل توجهی از شاغلین هر کشوری، به خصوص در کشورهای در حال توسعه، در حوزه‌های روستایی به کار مشغول هستند. تولیدات کشاورزی همچون محصولات زراعی، باغی و دامی، علاوه بر تأمین غذای مردم به عنوان مواد خام و اولیه، چرخ صنایع را به گردش در می‌آورد و یا به عنوان کالای مصرفی در شهرها، توسط مشاغل خدماتی به فروش می‌رسد. تولیدات کشاورزی نقش مهمی در خودکفایی اقتصادی، استقلال سیاسی، امنیت غذایی و کسب ارز دارد. به مدت هزاران سال تولیدات کشاورزی منشاء ثروت و قدرت ملل و دولت‌ها بوده است. امروزه نیز کمتر کشوری بدون توجه به اقتصاد روستایی قادر به تأمین نیازهای حیاتی شهروندان خود است (بدری، ۱۳۹۱).

از مهم‌ترین تحقیقات داخلی که در این حوزه انجام پذیرفته می‌توان به تحقیقات قاسمی و یاراحمدی (۱۳۹۹) اشاره کرد که در پژوهشی با عنوان بررسی نقش صندوق کارآفرینی امید در توسعه کسب وکارهای کوچک در نواحی روستایی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان کاشمر) به این نتایج دست پیدا کردند که از نظر صاحبان کسب‌وکارهای خرد روستایی، صندوق کارآفرینی امید با میانگین ۳/۵ نقش مؤثری در راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکارهای خرد داشته است. در این ارتباط افرادی که از تسهیلات خویش فرما استفاده کرده‌اند نقش صندوق را در توسعه کسب‌وکار خود با میانگین ۳/۸۵ بالاتر از نوع خانگی با ۲/۷۵ و کارفرمایی با ۳/۴۴ ارزیابی نموده اند. همچنین از نظر وام گیرندگان تسهیل در فرآیند دریافت وام به میزان۰/۳۱، کاهش بوروکراسی اداری با ۰/۴۱ و برقراری تناسب بین مقدار وام اعطائی و سرمایه مورد نیاز جهت راه اندازی کسب وکار با ۰/۴۱ موجب بهبود عملکرد صندوق کارآفرینی امید در توسعه کسب‌وکارهای خرد روستایی می‌شود. ریاحی و نصیری‌زارع (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان تحلیل فضایی طرح‌های اشتغال-زایی روستایی (مطالعه مورد: نواحی روستایی شهرستان طارم) به این نتایج دست پیدا کردند که، بیشترین طرح‌های اشتغال-زایی به ترتیب در بخش‌هایی دامپروری، صنعت و زراعت بوده و زمینه فعالیت طرح‌ها متناسب با مزیت نسبی نواحی روستایی مورد مطالعه که در شرایط مناسبی برای فعالیت‌های زراعی، توسعه صنعت و خدمات گردشگری قرار دارند، بوده است و همچنین بیان کردند که، بیشترین خوشه‌های فعالیت در بخش زراعت بوده و این بخش با این که تعداد وام و تسهیلات اشتغال-زایی کمتری نسبت به بخش دامپروری داشته اما با توجه به خوشه‌های فعالیت که در خوشه اول (تولید) و خوشه دوم (فرآوری) داشته، توانسته اشتغال بیشتری نسبت به سایر بخش-های اقتصادی فراهم آورد. همچنین رحمانی‌فضلی و عزیزپور (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان تحلیل ظرفیت‌های توسعه کارآفرینی در ناحیه روستایی دامغان به این نتایج دست پیدا کردند که در روستاهای شهرستان دامغان، زیر ساخت‌های کارآفرینی (از جمله زیرساخت‌های فیزیکی و سرمایه‌ای) فراهم بوده اما محیط اجتماعی و به خصوص اقتصادی برای گسترش کارآفرینی مهیا نیست. فتحعلی و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی تحت عنوان، مروری بر نقش صندوق کارآفرینی امید در توسعه کارآفرینی در مناطق روستایی به این نتایج دست یافتند، از آنجایی که کسب‌وکارهای خرد و کوچک بازار محور نقش مهمی در رونق اقتصادی دارد، طرح‌هایی مانند شناسایی و حمایت مالی

از مزیت رقابتی محصول، پرورش ماهی، نان سنتی، پرورش گل، پوشاک، اسباب بازی و محصولات فکری، تراش سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی، جواهرسازی، صنایع دستی، فرش، خدمات گردشگری، حمل و نقل و غیره، دارای مزیت رقابتی بوده و به عنوان عامل رقابتی در کشور قابلیت تولید دارند که در دستور کار قرار گرفته شد. از تحقیقات خارجی صورت گرفته در این حوزه هم می‌توان به بریجش و کیریت[1] (۲۰۱۳) اشاره کرد که در پژوهشی تحت عنوان چالش‌ها و مشکلات کارآفرینی روستا در هند تلاش می‌کنند با وجود در دسترس بودن امکانات اولیه در روستاهای هند، به بر طرف کردن مشکلات کارآفرینان در زمینه ایجاد صنایع دارند نه مانند بازاریابی محصولات، امکانات مالی، امکانات اولیه مانند در دسترس بودن برق، آب، امکانات حمل و نقل، انرژی و غیره بپردازد. در پژوهشی دیگر نیز هارپا[2] و همکاران (۲۰۱۵) در مطالعات خود به دنبال ارائه شیوه‌ای جدید از کارآفرینی هستند و پتانسیل‌های نوآورانه در کارآفرینی محلی را شرط موفقیت می‌دانند و هدف اصلی از تحقیق خود را ارئه یک مدل پیش بینی شده برای حفظ توسعه نوآورانه در میان کارآفرینان می‌دانند. یا در تحقیقاتی که کورنیتی[3](۲۰۱۵) در مقاله تحت عنوان کارافرینی و توانمندسازی کشاورزی و صنعتی شدن روستا در بخش‌های سمارانگ وریجنسی اندونزی انجام داده بیان کرده است که منابع درآمدی روستاییان تنها از بخش کشاورزی تامین نمی‌گردد، بلکه سایر بخش‌ها نیز دخیل هستند. به همین دلیل عنوان می‌کند که توانمندسازی اقتصادی کشاورزان باید در سایر بخش‌ها نیز مدنظر قرار می‌گیرد. او در پژوهش خود به این نتیجه رسیده است که توانمندسازی کشاورزان فقیر روستایی نه تنها می‌تواند با افزایش ظرفیت منابع فیزیکی مانند (تصرف زمین، شبکه های آبیاری) انجام شود، بلکه ظرفیت منابع غیر فیزیکی مانند (مدیریت، سرمایه اجتماعی و کارآفرینی) و ارتباط بین سایر بخش‌های کسب‌وکار کشاورزی باشد. لین[4] و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان دسترسی به بازارهای اعتباری روستایی در کشورهای در حال توسعه مورد: ویتنام، به این نتایج رسیدند که دسترسی به اعتبارات نقش برجسته‌ای در خروجی تولید، درآمد خانوارها و کاهش فقر دارد. لذا مدیریت مالی و مشارکت خانوارها در شبکه‌های وام‌دهی، گسترش خدمات مؤسسات مالی و تضمین رقابت در بازار توصیه می‌شود.

توسعه پیچیده‌ترین مواجهه بشر با منابع و محیط اطراف خود در راستای دستیابی به تعالی و رفاه است (ملکی و همکاران، ۱۳۹۷). توسعه به عنوان یکی از کلیدی‌ترین واژگان مورد ستایش در ادبیات پیشرفت‌های اقتصادی و اجتماعی بارها مورد تبیین و تحلیل قرار گرفته است (گاربی[5]، ۲۰۱۶). کلمه‌ی توسعه در لغت به معنی گسترش و بهبود است که در آن به بعد کیفی توجه بیشتری می‌شود. به طور کلی توسعه به معنای تلاش برای بهبود زندگی، همزاد تاریخ جامعه اقتصادی، نهادی، ابزار لازم را برای فراهم آوردن زندگی بهتر تأمین می‌کند. در بسیاری از منابع توسعه تصریح شده که توسعه روستایی باید مرکز هر بحث و مذاکره در فرایند توسعه ملی باشد. در حقیقت توسعه روستایی کلید همه جریان‌های توسعه است (فرجی‌سبکبار و همکاران، ۱۳۹۴)، در بسیاری از تعاریف، توسعه در برگیرنده مضامینی نظیر بلوغ فکری روستاییان در شناخت و حل مسایل مربوط به خود و اجتماع خود تعریف شده است. بدین ترتیب، توسعه روستایی از طریق شناخت دقیق مسایل و رفع مشکلات، مقدمه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. در واقع توسعه روستایی به معنای ارتقای سطح رفاه و معیشت روستاییان، همواره دغدغه‌ی اندیشمندان و سیاستگذران توسعه بوده است، و اما برخی توسعه اقتصادی را فرایند مستمر نوآوری تکنولوژی، راتقاء صنعتی و

1 - Brigesh & kirit
2 - Harpa
3 - Kurniati
4 - Linh
5 - Garbie

تحول ساختاری می‌دانند که باعث غلبه بر رکورد بازار می‌شود (مانوئل[1] و همکاران، ۲۰۱۴). توسعه اقتصادی فرایندی است که طی آن مبانی علمی و فنی تولید از وضعیت سنتی به وضعیت مدرن متحول می‌شود (عظیمی، ۱۳۹۲). مفهوم توسعه اقتصادی هم به تولید بیشتر مربوط می‌شود و هم بر مفهوم به وجود آمدن تحول در چگونگی تولید محصول و معنی عامتری داشته و از حد تولید بیشتر فراتر می‌رود و دلالت بر تحول در چگونگی تولید و همچنین تجدید نظر در تخصیص منابع و نیروی کار در رشته-های مختلف تولید می‌کند. در تعریف توسعه اقتصادی جاناتان لمکو چنین بیان می‌دارد. توسعه اقتصادی اصطلاحی است عام که در مورد شماری از مطالب گوناگون به کار می‌رود. این مطالب گسترش دامنه کاربرد سرمایه را در بر می‌گیرد. توسعه اقتصادی مستلزم تحولات ساختاری به گونه‌ای است که تولید کالا و خدمات به صورت انبوه افزایش یابد (نراقی، ۱۳۷۰).

البته جاناتان لمکو در برداشت خود از توسعه اقتصادی تنها افزایش تولید را هدف قرار داده است، در حالی که در بسیاری از کشورهای در حال توسعه افزایش تولید و کاربرد ماشین آلات منجر به افزایش بیکاری و کاهش میزان اشتغال شده است. بنابراین در توسعه اقتصادی نه تنها تولید بلکه عوامل جانبی آن مانند: اشتغال، درآمد سرانه، رفاه کارگران و کارکنان و همچنین محیطزیست مطرح می‌شود، یعنی توسعه اقتصادی جنبه کیفی نیز داشته و بر سایر مسائل جامعه احاطه دارد. توسعه اقتصادی در حقیقت اهدافی را برای تامین رفاه و آسایش همگانی در نظر دارد (نراقی، ۱۳۷۰). بی‌شک، روند توسعه‌ی اقتصادی در روستا-های کشور، بیانگر این واقعیت است که اقتصاد تحت تاثیر کارآفرینی است، کارآفرینی به عنوان یک رشته علمی از اهمیت زیادی برخوردار است که نه تنها به عنوان موتور رشد و توسعه اقتصادی نیز عمل می‌کند (دوبرف و بارنت[2]، ۲۰۰۵). شواهد محکمی مبتنی بر رابطه‌ی علی بین کارآفرینی، رشد اقتصادی و کاهش فقر وجود دارد (چودوری[3]، ۲۰۰۷). در این راستا، صندوق کارآفرینی امید با رویکردهایی از جمله: تاکید بیشتر بر نیازهای مردم، بسط و ترویج سرمایه‌گذاری‌های کوچک که مردم قادر به اجرای آن باشند، کاهش هزینه‌های مردم در مقابل افزایش درآمدها، تشویق و افزایش مشارکت مردم در هر مرحله از فرایند برنامه‌ریزی، تشویق مردم در جهت تداوم و نگهداری پروژه‌های توسعه (نورالهزاده، ۱۳۹۴)، به مردم روستایی کمک می‌کند تا فرصت‌ها را به فعالیت‌های اقتصادی سودآور تبدیل نمایند (رکن‌الدین‌افتخاری و سجاسی‌قیداری، ۱۳۸۹).

بنابراین روستاهای کشور با دارا بودن نیروی فعال زیاد می-توانند در توسعه اقتصادی کشور نقش مهمی ایفا کند. شناخت توزیع فضایی اشتغال در نواحی روستایی کشور و از طرف دیگر برنامه‌ریزی براساس آن راهی است برای توسعه اقتصادی روستاها که نتیجه آن شکوفایی اقتصاد کشور خواهد بود. از آن جا که فعالیت اقتصادی، به طور خاص و منابع و امکانات به طور عام، از لحاظ توزیع فضایی از درجه تمرکز نامطلوبی برخوردار است. بنابراین، هر منطقه متناسب با ویژگی‌های خاص خود نیازمند برنامه‌های ویژه‌ای است که لازم هر گونه اقدام در این زمینه، شناسایی وضعیت موجود مناطق مختلف براساس روش-های علمی مناسب است، روستاهای شهرستان خوی نیز از این قاعده مستثنا نیست بیکاری و مهاجرت یکی از مشکل‌های اساسی است که در چند دهه اخیر روستاهای این شهرستان با آن مواجه شده‌اند و برای دولت به یک معضل تبدیل شده است در حالی که روستاهای شهرستان خوی با دارا بودن پتانسیل بسیار بالای توسعه در زمینه‌های مختلف از جمله وجود یکصد کیلومتر مرز مشترک با کشور ترکیه، قطب تولید آفتاب گردان، و تولید عسل در سطح ممتازی در سطح استان قرار دارد، بهره‌گیری از خدمات اعتباری دولتی در این نواحی، کاهش آسیب‌پذیری

1 - Manuel
2 - Dobrev & Branett
3 - Chowdhury

اقتصادی را به دنبال خواهد داشت، این پژوهش بر آن است تا اثرات صندوق‌های کارآفرینی امید را بر توسعه اقتصادی نواحی روستایی شهرستان خوی را بررسی نماید و به این سؤال پاسخ دهد که صندوق کارآفرینی امید چه اثراتی در اشتغال و به طور کلی در توسعه اقتصادی نواحی روستایی محدوده مورد مطالعه دارد؟

مواد و روش‌ها

تحقیق مورد نظر از نظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی و از نظر ماهیت از نوع تحقیقات توصیفی- تحلیلی است که مهم‌ترین هدف آن واکاوی اثرات صندوق کارآفرینی امید در توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی در شهرستان خوی است که جامعه آماری تحقیق فوق روستاهای شهرستان خوی است و از انجا که این شهرستان دارای ۲۲۰ روستا است با توجه به اطلاعات و داده‌های که از صندوق کارآفرینی امید آذربایجان غربی شهرستان خوی دریافت شده است، صندوق کارآفرینی امید از ۲۲۰ روستا شهرستان خوی به ۱۳۴ روستا طرح‌های اشتغال‌زایی یا از آنها حمایت کرده است که از بین این روستاها ۸ روستا به صورت نمونه با توجه به پتانسیل‌های که شامل: جمعیت، دوری یا نزدیکی به بخش مرکزی، توانایی روستایی در ایجاد و یا همکاری در اجرایی شدن طرح‌ها و غیره است به عنوان نمونه انتخاب شده است این روستاها عبارت هستند از: روستایی سعید آباد، ویشلق علیا، زرآباد، بلسورسفلی، بدل آباد، بیله‌وار، آلمالو، مهلذان، که برای تعیین حجم نمونه نیز از جدول مورگان استفاده شده است که براین اساس باید برای ۲۵۰ نفر پرسش‌نامه طراحی گردد. در این روش از افرادی که صندوق کارآفرینی امید از آنها حمایت کرده است و یا به نوعی وام‌های اشتغال‌زایی داده است توسط این طیف افراد گردآوری می‌گردد. برای جمع آوری اطلاعات از دو روش استفاده شده است اول روش کتابخانه‌ای: برای بخش اول مطالعات از جمله مقدمه، ضرورت، مبانی نظری و پیشینه از کتب و مقالات، رساله‌ها، آرشیوها، سازمان آمار، صندوق کارآفرینی امید استفاده شده اشت در روش دوم مطالعات میدانی: به روش پرسش‌نامه و مشاهده انجام شده است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات نیز از دو روش آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. همچنین به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات، از مدل تصمیم‌گیری چند معیاره (TOPSIS) فازی و نرم‌افزارهای Expert choice، SPSS ، GIS استفاده شده است.

در مدل تاپسیس ابتدا ماتریس داده‌های اولیه بر اساس فرمول ۱ نرمال می‌گردد:

$$Pij = rij / \sum_{i=1}^{m} rij \qquad (۱)$$

که در رابطه فوق Pij مقدار نرمال شده شاخص jام در مکان iام ، rij مقدار شاخص اولیه و m تعداد گزینه‌هایی است که قابل رتبه‌بندی شدن هستند . سپس Ej (آنتروپی هر شاخص) از مجموعه pijها به ازای هر شاخص محاسبه می‌گردد:

$$Ej = -K \sum_{i=1}^{M} (Pij * LnPij) \qquad (۲)$$

$(k=1/(Ln(n*m)$

که در رابطه فوق n تعداد شاخص‌ها و m تعداد مکان‌هایی است که باهم مقایسه می‌شوند. بر اساس رابطه (۲)، عدم اطمینان یا درجه انحراف (dj) هر یک از شاخص‌ها به صورت زیر به دست می‌آید (افراخته، ۱۳۹۰).

و در نهایت وزن هر شاخص

$$dj=1-Ej \qquad (۳)$$

روش TOPSIS خطی (Wj) به صورت زیر قابل محاسبه است:

$$Wj = dj/\sum_{j=1}^{m} \quad (۴)$$

در روش تاپسیس ، مرحله اول یا استانداردسازی شاخص‌ها بر اساس رابطه زیر صورت می‌گیرد:

ابتدا باید حداکثر مقدار هر شاخص xj^+ و حداقل آن xij^- مشخص‌شده و با استفاده از رابطه زیر نسبت به نرمال سازی اقدام گردد، در صورتی که شاخص‌هایی با جنبه مثبت و جنبه منفی به طور ترکیبی در نظر گرفته شده باشد، جنبه منفی را با معکوس کردن نتیجه آن به جنبه مثبت تبدیل می‌کنیم، در این صورت خواهیم داشت:

$$xij < 0rij = xij^-/xij$$
$$xij > 0rij = xij/xj^+ \quad (۵)$$

پس از نرمال کردن شاخص‌ها ، باید ماتریس استاندارد موزون به دست آید ، که به صورت زیر است:

$$Vij = rij * WjG \quad (۶)$$

پس از تعیین ماتریس استاندارد موزون، باید ایده آل مثبت و ایده آل منفی برای هر یک از شاخص‌ها تعیین گردد که به صورت زیر عمل می‌شود:

$$A^+ = [V1^+, V2^+, \ldots . Vj^+, \ldots, Vn^+]$$
$$A^- = [V1^-, V2^-, \ldots . Vj^-, \ldots, Vn^-] \quad (۷)$$

لازم به ذکر است که در روش خطی ایده آل مثبت هر شاخص برابر max آن و ایده آل منفی هر شاخص برابرmin آن شاخص است.

به دست آوردن فاصله هر گزینه نسبت به ایده آل منفی و مثبت (S^+ و S^-):

فاصله گزینه iام از ایده آل مثبت:

$$S^+ = \sum_{j=1}^{n} |Vij - V^+j| \quad = \sum_{j=1}^{n} Dj^+ \quad (۸)$$

فاصله گزینه iام از ایده آل منفی:

$$S^- = \sum_{j=1}^{n} |Vij - V^-j| \quad = \sum_{j=1}^{n} Dj^- \quad (۹)$$

محاسبه نزدیکی نسبی هر گزینه به ایده آل (Ci^+): این شاخص را جهت ترکیب کردن مقادیر S^+ و S^- و در نتیجه مقایسه گزینه‌ها نسبت به هم تعریف می‌کنیم:

$$Ci^+ = Si^+/Si^+ + Si^- \quad (۱۰)$$

رتبه‌بندی گزینه‌ها بر اساس مقادیر نزولی Ci^+ است به طوری که گزینه‌ای که دارای بیش‌ترین مقدار Ci^+ باشد توسعه‌یافته‌ترین و گزینه‌ای که دارای کمترین مقدار Ci^+ باشد توسعه‌نیافته ترین گزینه به شمار می‌آید (حکمت‌نیا و موسوی، ۱۳۹۶).

شهرستان خوی در استان آذربایجان غربی قرار دارد. از لحاظ جمعیت و سایر مشخصات و مؤلفه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بعد از شهرستان ارومیه در رتبه دوم قرار دارد. این شهرستان از نظر موقعیت جغرافیایی در شمال استان آذربایجان‌غربی و از شمال به شهرستان‌های چالدران و چایپاره، از جنوب به شهرستان سلماس، از غرب با کشور ترکیه و از شرق با استان آذربایجان شرقی همسایه است. بخش‌های شهرستان خوی شامل، بخش مرکزی، بخش صفائیه (مرکز بخش زرآباد)، بخش ایواوغلی (مرکز بخش ایواوغلی) و بخش قطور (مرکز بخش قطور) می‌باشد. شهر خوی، شهر فیرورق، شهر دیزج دیز، شهر ایواوغلی، شهر زرآباد و شهر قطور نیز شهرهای شهرستان خوی را تشکیل می‌دهند. بر اساس آمار سال ۱۳۹۵ جمعیت شهرستان خوی ۳۴۸۶۶۴ نفر است که از این بین سهم مردان حدود ۱۷۶۶۳۴ نفر و سهم زنان حدود ۱۷۲۰۳۰ نفر می باشد و از کل جمعیت شهرستان نیز حدود۲۲۵۹۳۱ نفر ساکن شهر و۱۲۲۷۳۱ نفر ساکن در مناطق روستایی است و از نظر خانوار

نیز این شهرستان دارای۱۰۱۱۳۰خانوار است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵).

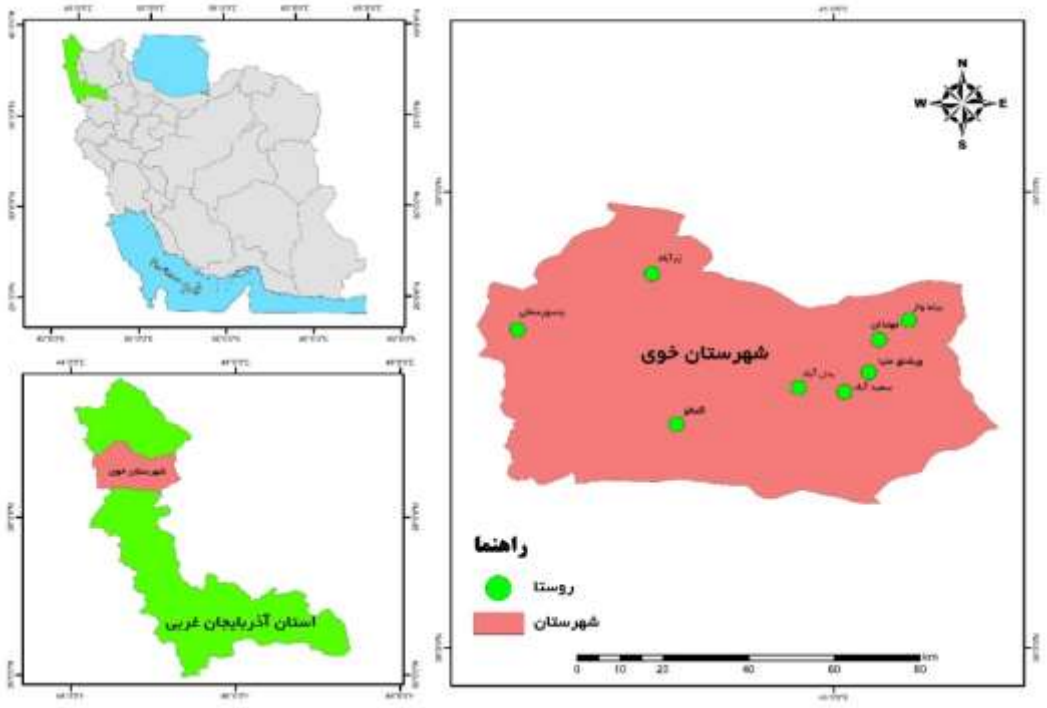

شکل ۱. نقشه موقعیت جغرافیایی و پراکنش روستاهای مورد مطالعه

نتایج و بحث

در این قسمت از پژوهش به سنجش واکاوی اثرگذاری صندوق کارآفرینی امید در توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی شهرستان خوی پرداخته شده است.

در جدول ۱، تحلیل رگرسیون، متغیر صندوق کارآفرینی امید به عنوان متغیر مستقل و شاخص‌های توسعه اقتصادی به عنوان متغیر وابسته به شیوه گام به گام وارد تحلیل شدند. همانطور که از جداول ۱ و ۲، بر می‌آید تحلیل رگرسیون تنها تا چند مرحله پیش رفته است. با استفاده از جدول ۲، می‌توان بیان داشت که بر اساس ضریب تعیین تعدیل شده ۹۵ درصد تغییرات متغیر وابسته (توسعه اقتصادی) به وسیله متغیر مستقل (صندوق کارآفرینی امید) تبیین می‌شود و پس از پنج گام متوالی، گویه‌های مورد نظر در معادله رگرسیون باقی ماندند که مقدار آماره F برابر با ۳۹۸/۱۷۸ در سطح ۹۹ درصد اطمینان معنی‌دار شد که حاکی از معنی‌دار بودن رگرسیون می‌باشد. این وضعیت نشان می‌دهد که صندوق کارآفرینی امید تاثیرات زیادی بر تمامی شاخص‌های توسعه اقتصادی دارد.

جدول ۲، بیانگر آن است که شاخص‌های توسعه اقتصادی در سطح ۹۹ درصد اطمینان معنی‌دار می‌باشند. با مقایسه ضریب استاندارد بتا می‌توان به اهمیت و نقش هر یک از شاخص‌های توسعه اقتصادی در پیشگویی متغیر صندوق کارآفرینی امید پی برد. در این معادله، ضرایب بتا نشان دادند که در بین شاخص-های توسعه اقتصادی وارد شده به معادله رگرسیون، سهم صندوق کارآفرینی امید در کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران بیشتر از سایر شاخص‌های اقتصادی می‌باشد.

جدول ۱. ضرایب شاخص‌های توسعه اقتصادی در تبیین واریانس متغیر صندوق کارآفرینی امید

شاخص	ضریب همبستگی چندگانه (R)	ضریب تعیین (R2)	ضریب تعیین تعدیل شده(R2Adj)
کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه	۰/۵۵۶	۰/۴۴۵	۰/۳۴۲
افزایش و ثبات درآمدی	۰/۵۵۶	۰/۵۴۳	۰/۴۵۴
افزایش قدرت خرید	۰/۵۷۸	۰/۶۱۲	۰/۵۵۴
پس انداز (ثروت افزایی)	۰/۵۸	۰/۵۳۲	۰/۵۶۷
بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه	۰/۶۱۲	۰/۵۵۷	۰/۵۵۴
اشتغال‌زایی و امنیت شغلی	۰/۶۶۵	۰/۴۱۲	۰/۴۱۲
افزایش سطح تولیدات	۰/۶۸۹	۰/۴۲۱	۰/۳۶۷
کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	۰/۶۹۸	۰/۵۴۳	۰/۵۵۴
تمایل به ماندگاری در روستا	۰/۶۱۲	۰/۴۵۵	۰/۵۴۶
تنوع‌سازی اقتصاد محلی	۰/۵۵۴	۰/۴۵۶	۰/۴۳۲
کاهش فقر و ومحرومیت	۰/۶۱۲	۰/۴۱۲	۰/۴۶۶

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۲. ارتباط نهایی شاخص‌های اقتصادی و صندوق کارآفرینی امید بر اساس نتایج تحلیل رگرسیون به شیوه گام به گام

شاخص	B	Beta	t	P
کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه	۱/۳۲۱	۰/۶۹۸	۱۵/۳۴۲	۰/۰۰۰
افزایش و ثبات درآمدی	۱/۴۴۳	۰/۶۲۱	۱۵/۳۳۴	۰/۰۰۰
افزایش قدرت خرید	۱/۵۴۳	۰/۶۴۳	۱۵/۳۴۵	۰/۰۰۰
پس انداز (ثروت افزایی)	۱/۳۲۱	۰/۴۳۲	۱۵/۱۱۲	۰/۰۰۰
بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه	۱/۵۴۳	۰/۵۴۳	۱۵/۳۴۲	۰/۰۰۰
اشتغال‌زایی و امنیت شغلی	۱/۴۵۱	۰/۴۵۳	۱۵/۴۳۲	۰/۰۰۰
افزایش سطح تولیدات	۱/۶۷۸	۰/۵۴۳	۱۵/۷۸۵	۰/۰۰۰
کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	۱/۵۲۱	۰/۵۲۱	۱۵/۴۴۱	۰/۰۰۰
تمایل به ماندگاری در روستا	۱/۳۱۲	۰/۴۴۳	۱۵/۳۲۱	۰/۰۰۰
تنوع‌سازی اقتصاد محلی	۱/۴۷۷	۰/۴۴۳	۱۵/۳۳۲	۰/۰۰۰
کاهش فقر و ومحرومیت	۱/۵۵۴	۰/۵۱۲	۱۵/۶۵۴	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

با توجه به نتایج تحلیل رگرسیون و رابطه بین شاخص‌های توسعه اقتصادی و صندوق کارآفرینی امید، به منظور شناسایی نقش صندوق کارآفرینی امید در هر یک از شاخص‌های اقتصادی به شناسایی اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیر مستقل بر متغیر وابسته پرداخته شده است. هر یازده شاخص، در سطح p=0/000 (۹۹ درصد اطمینان) رابطه مستقیمی و غیرمستقیمی با صندوق کارآفرینی امید داشتند. این اثرات در جدول ۳، نمایش داده شد. ضریب همبستگی چندگانه (۰/۹۸۷)، بیانگر این است که رابطه متغیر صندوق کارآفرینی امید با متغیر وابسته (توسعه اقتصادی) به میزان چشمگیری است و مقدار F (۱۸۷/۴۵۶)، به لحاظ آماری معنی‌دار است (p=0/000)، همچنین ضریب تعیین(۹۷۶)، بیانگر این نکته است که شاخص‌های وارد شده در مدل در مجموع ۹۶ درصد از تغییرات متغیر مستقل در شهر خوی را تبیین می‌کنند. از آنجایی که در مطالعات علوم اجتماعی پیش‌بینی تمام شاخص‌ها امکان‌پذیر نیست، در تحلیل مسیر مقداری تحت عنوان اثر باقیمانده محاسبه می‌شود که در تحلیل مسیر شاخص اقتصادی، ۰/۰۳۸، محاسبه می‌شود، بنابراین می‌توان بیان کرد که ۳/۸ درصد از واریانس متغیر مستقل را سایر شاخص‌هایی که در این تحقیق نبودند تبیین می‌کنند. همچنین قابل ذکر است،

جدول ۳. اثرات صندوق کارآفرینی امید در توسعه اقتصادی

متغیر	شاخص	اثرات مستقیم	اثرات غیرمستقیم
X1	کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه	۰/۰۸۷	۰/۱۳۴
X2	افزایش و ثبات درآمدی	۰/۱۷۳	۰/۰۸۹
X3	افزایش قدرت خرید	۰/۰۹۸	۰/۱۸۴
X4	پس انداز (ثروت افزایی)	۰/۰۶۵	۰/۱۵۴
X5	بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه	۰/۰۹۸	۰/۱۶۵
X6	اشتغال‌زایی و امنیت شغلی	۰/۰۹۴	۰/۱۷۴
X7	افزایش سطح تولیدات	۰/۰۹۸	۰/۱۷۸
X8	کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	۰/۱۵۴	۰/۰۹۸
X9	تمایل به ماندگاری در روستا	۰۷۸	۰/۱۳۴
X10	تنوع‌سازی اقتصاد محلی	۰/۰۹۸	۰/۱۴۳
X11	کاهش فقر و ومحرومیت	۰/۰۶۵	۰/۱۲۳

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

در ادامه نیز، جهت بررسی و رتبه‌بندی شاخص‌های توسعه اقتصادی، با توجه به صندوق کارآفرینی امید، از نرم افزار Expert Choice استفاده شده است. پس از تشکیل ساختار سلسله مراتبی برای تعیین وزن هر عنصر تصمیم‌گیری، مقایسه دو به دو عناصر صورت گرفت. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، جهت تحلیل آنها از نرم افزار Expert Choice که بر اساس فرایند تحلیل سلسله مراتبی عمل می‌کند، استفاده شد. بدین ترتیب برای هر شاخص در هر سطح از مجموع نظرات کارشناسان، میانگین هندسی گرفته شد و سپس میانگین‌ها وارد نرم‌افزار Expert Choice شد و یک جدول نهایی در هر سطح به دست آمد که این جدول اولویت‌بندی شاخص‌های توسعه اقتصادی مطرح شده را در همان سطح نشان می‌دهد. در فرایند تحلیل سلسله مراتبی همواره می‌توان میزان سازگاری تصمیم را محاسبه نمود. در صورتی که شاخص ناسازگاری از ۰/۱ بیشتر باشد، سطح ناسازگاری مجموعه رتبه ها غیر قابل قبول بوده و رتبه بندی‌ها بایستی مجددا تکرار گردند. در نهایت، نرم‌افزار از روی قضاوت‌های اصلاح شده، وزن نهایی هر شاخص را محاسبه می‌کند.

جدول۴. وزن و رتبه نهایی مهمترین شاخص‌های توسعه اقتصادی از دیدگاه متخصصان

شاخص	وزن	رتبه نهایی
کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه	۰/۰۶۵	۱۰
افزایش و ثبات درآمدی	۰/۰۷۱	۹
افزایش قدرت خرید	۰/۰۹۰	۴
پس انداز (ثروت افزایی)	۰/۰۹۸	۳
بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه	۰/۰۸۶	۶
اشتغال‌زایی و امنیت شغلی	۰/۰۹۰	۴
افزایش سطح تولیدات	۰/۱۳۰	۱
کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	۰/۱۲۱	۱
تمایل به ماندگاری در روستا	۰/۰۷۸	۸
تنوع‌سازی اقتصاد محلی	۰/۰۷۹	۷
کاهش فقر و ومحرومیت	۰/۰۸۷	۵

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

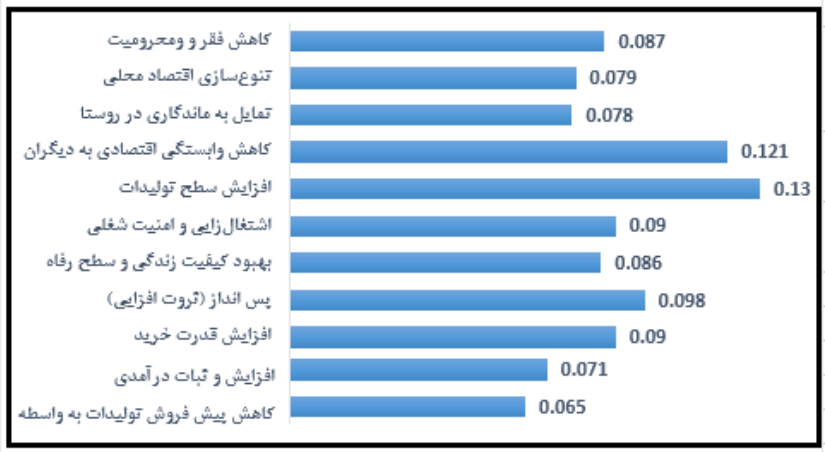

شکل ۲. نمودار وزن و رتبه نهایی مهمترین شاخص‌های توسعه اقتصادی از دیدگاه متخصصان، منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

طبق نتایج جدول ۴ و نمودار ۱، شاخص افزایش سطح تولیدات به مقدار وزن به دست آمده ۰/۱۳۰، بیشترین میزان اهمیت و شاخص کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه با مقدار وزن ۰/۰۶۵، کمترین میزان اهمیت را از دیدگاه متخصصان به خود اختصاص داده‌اند.

تحلیل فضایی سکونتگاه‌های روستایی شهرستان خوی بر اساس شاخص‌های توسعه اقتصادی با تأکید بر اثرات صندوق کارآفرینی امید؛

طرح‌های اشتغال‌زایی در روستا تأثیر به سزایی در بخش‌های مختلف روستاها از جمله بخش اقتصاد آن دارد که اگر به صورت درست برنامه‌ریزی شود می‌تواند باعث رونق اقتصاد روستاها شود. در این قسمت از پژوهش برای شهرستان خوی، ۸ روستا از طریق ۱۱ شاخص اقتصادی یک ماتریس داده را تشکیل می‌دهد، اوزان هر یک از شاخص‌ها به شرح جدول ۵ است.

جدول ۵. ماتریس تشکیل داده‌ها

روستاها	شاخص ها										
	کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه	افزایش و ثبات درآمدی	افزایش قدرت خرید	پس‌انداز(ثروت‌افزایی)	بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه	اشتغال‌زایی و امنیت شغلی	افزایش سطح تولیدات	کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	تمایل به ماندگاری در روستا	تنوع‌سازی اقتصاد محلی	کاهش فقر و محرومیت
آلمالو	۱	۲/۱	۰/۸۵	۳/۴	۳/۲	۰/۲۱	۴/۵	۳/۱	۳/۸	۲/۶۶	۰/۲۳
بدل آباد	۳	۱/۵	۳/۵	۰/۴	۲/۷۸	۲/۷۴	۲/۶۳	۲/۸۵	۳/۱۱	۳/۵	۱/۵
مهلذان	۴/۱	۳/۹	۳/۲۸	۲/۶۳	۲	۲/۶۳	۲/۷۵	۲/۵	۲/۸۸	۳	۲/۷
سعید آباد	۰/۵۸	۰/۹	۲/۵	۰/۶	۲/۵	۲/۴۴	۲/۷۵	۰/۵۴	۰/۲۶	۲/۵	۲/۸۶
بیله وار	۲/۶	۲	۱/۱	۳/۰۸	۲	۳/۴۲	۳/۲۵	۳/۰۸	۳/۸۳	۰/۲۱	۳
ویشلق	۰/۶۹	۳	۲/۳	۲/۸	۳/۱	۳/۵	۰/۶۳	۳/۲	۳/۶	۲/۳۱	۳/۰۶
علیا زرآباد	۰/۵۷	۲/۲۴	۱/۵	۳/۱۸	۲/۵۵	۰/۲۶	۰/۲	۱	۲	۰/۵۹	۳/۱۴
بلسورسفلی	۲/۶	۳/۲	۲/۸	۰/۹	۲/۴۳	۳/۵۷	۳/۵۷	۳/۸۶	۳/۱۴	۳/۱۱	۳/۳۷

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۶. ماتریس داده‌ها

روستاها	شاخص ها										
	کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه¬ها(دلالان)	افزایش و ثبات درآمدی	افزایش قدرت خرید	پس¬انداز(ثروت¬افزایی)	بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه	اشتغال¬زایی و امنیت شغلی	افزایش سطح تولیدات	کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	تمایل به ماندگاری در روستا	تنوع¬سازی اقتصاد محلی	کاهش فقر و محرومیت
	۰/۰۷	۰/۱۱	۰/۰۵	۰/۲۰	۰/۱۶	۰/۰۱	۰/۲۲	۰/۱۵	۰/۱۷	۰/۱۵	۰/۰۱
آلمالو	۰/۲۰	۰/۰۸	۰/۲۰	۰/۰۲	۰/۱۴	۰/۱۵	۰/۱۳	۰/۱۴	۰/۱۴	۰/۲۰	۰/۰۸
بدل آباد	۰/۲۷	۰/۲۱	۰/۱۸	۰/۱۵	۰/۱۰	۰/۱۴	۰/۱۴	۰/۱۲	۰/۱۳	۰/۱۷	۰/۱۴
مهلذان	۰/۰۴	۰/۰۵	۰/۱۴	۰/۰۴	۰/۱۲	۰/۱۳	۰/۱۴	۰/۰۳	۰/۰۱	۰/۱۴	۰/۱۴
سعید آباد	۰/۱۷	۰/۱۱	۰/۰۶	۰/۱۸	۰/۱۰	۰/۱۸	۰/۱۶	۰/۱۵	۰/۱۷	۰/۰۱	۰/۱۵
بیله وار	۰/۰۵	۰/۱۶	۰/۱۳	۰/۱۶	۰/۱۵	۰/۱۹	۰/۰۳	۰/۱۶	۰/۱۶	۰/۱۳	۰/۱۵
ویشلق علیا	۰/۰۴	۰/۱۲	۰/۰۸	۰/۱۹	۰/۱۲	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۵	۰/۰۹	۰/۰۳	۰/۱۶
زرآباد	۰/۱۷	۰/۱۷	۰/۱۶	۰/۰۵	۰/۱۲	۰/۱۹	۰/۱۸	۰/۱۹	۰/۱۴	۰/۱۷	۰/۱۷

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

سپس آنتروپی، انحراف معیار و وزن‌های هر یک از شاخص-ها به دست می‌آید که به این شرح است (جدول ۷). با نگاهی به جدول زیر مشخص می شود که از بین شاخص‌های مورد در تحقیق بیشترین وزن مربوط به شاخص کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه‌ها (دلالان) و کمترین وزن نیز مربوط به بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه است و وضعیت سایر شاخص‌ها را نیز می‌توان در جدول ۷ مشاهده نمود.

و در جدول ۱۱، می‌توان جواب‌های ایده ال مثبت و منفی برای هر یک از شاخص‌ها را مشاهده نمود. به طوری که بیشترین امتیاز ایده آل مثبت را می‌توان در شاخص افزایش سطح تولیدات مشاهده و کمترین آن را می‌توان در شاخص‌های کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه‌ها (دلالان)، افزایش و ثبات درآمدی، افزایش قدرت خرید مشاهده کرد. وضعیت سایر شاخص‌ها را نیز می‌توان در جدول زیر مشاهده نمود.

در نهایت اقدام به رتبه‌بندی مناطق روستایی می شود که نتایج به دست آمده از روستاها بر اساس شاخص‌های مورد نظر حاکی از این می باشد که روستای مهلذان دارای رتبه اول از نظر برخورداری از شاخص‌های اقتصادی و روستای زرآباد دارای رتبه آخر از نظر برخورداری از شاخص‌های اقتصادی است که نتایج سایر روستاها را نیز می‌توان به شرح جدول ۱۲، مشاهده نمود.

جدول ۷. آنتروپی، انحراف معیار و وزن های هر یک از شاخص‌ها

	کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه¬ها(دلالان)	افزایش و ثبات درآمدی	افزایش قدرت خرید	پس¬انداز(ثروت¬افزایی)	بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه	اشتغال زایی و امنیت شغلی	افزایش سطح تولیدات	کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	تمایل به ماندگاری در روستا	تنوع¬سازی اقتصاد محلی	کاهش فقر و محرومیت
E	۰/۸۸۸۴۸	۰/۹۶۲۹۱۸	۰/۹۵۵۳۵۳	۰/۹۱۰۳۸۲	۰/۹۹۳۶۱۳	۰/۸۹۹۳۳۲	۰/۹۱۰۵۶۲	۰/۹۴۵۶۴۴	۰/۹۴۶۴۱۵	۰/۹۱۸۸۴۴	۰/۹۴۴۱۹۶
D	۰/۱۱۱۱۵۲	۰/۰۳۷۰۸۲	۰/۰۴۴۶۴	۰/۰۸۹۶۱۸	۰/۰۰۶۳۸	۰/۱۰۰۶۶۸	۰/۰۸۹۴۳۸	۰/۰۵۴۳۵۶	۰/۰۵۳۵۸۵	۰/۰۸۱۱۵۶	۰/۰۵۵۸۰۴
W	۰/۱۵۳۲۷۲	۰/۰۵۱۱۳۴	۰/۰۶۱۵۶۶	۰/۱۲۳۵۷۸	۰/۰۰۸۸۰۷	۰/۱۳۸۸۱۵	۰/۱۲۳۳۳	۰/۰۷۴۹۵۳	۰/۰۷۳۸۹۱	۰/۱۱۱۹۱	۰/۰۷۶۹۵۱

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۸. کمی‌سازی ماتریس تصمیم‌گیری

روستاها	شاخص‌ها										
	کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه‌ها (دلار)	افزایش و ثبات درآمدی	افزایش قدرت خرید	پس‌انداز(ثروت‌افزایی)	بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه	اشتغال‌زایی و امنیت شغلی	افزایش سطح تولیدات	کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	تمایل به ماندگاری در روستا	تنوع‌سازی اقتصاد محلی	کاهش فقر و محرومیت
آلمالو	۰/۱۵۵۲۹۱۱۱۱	۰/۲۹۴۲۳۹	۰/۱۲۴۵۵۵	۰/۴۹۴۶۵	۰/۴۳۴۵۱۷	۰/۰۲۷۷۷۱	۰/۵۵۳۷۶	۰/۴۰۰۵۴۲	۰/۴۴۱۸۵۳	۰/۳۷۶۲۷۱	۰/۰۳۰۳۷
بدل آباد	۰/۴۶۵۸۷۳۳۳۳	۰/۲۱۰۱۷۱	۰/۵۱۲۸۷۴	۰/۰۵۸۱۹۴	۰/۳۷۷۴۸۷	۰/۳۶۲۳۴۷	۰/۳۲۳۶۴۲	۰/۳۶۸۲۴	۰/۳۶۱۶۲۲	۰/۴۹۵۰۹۴	۰/۱۹۸۰۶۸
مهلذان	۰/۶۳۶۶۹۳۵۵۵	۰/۵۴۶۴۴۴	۰/۴۸۰۶۳۶	۰/۳۸۲۶۲۶	۰/۲۷۱۵۷۳	۰/۳۴۷۸	۰/۳۳۸۴۰۹	۰/۳۲۳۰۱۸	۰/۳۳۴۸۷۸	۰/۴۲۴۳۶۶	۰/۳۵۶۵۲۳
سعید آباد	۰/۰۹۰۰۶۸۸۴۴	۰/۱۲۶۱۰۲	۰/۳۶۶۳۳۹	۰/۰۸۷۲۹۱	۰/۳۳۹۴۶۷	۰/۳۲۲۶۷۴	۰/۳۳۸۴۰۹	۰/۰۶۹۷۷۲	۰/۰۳۰۲۳۲	۰/۳۵۳۶۳۸	۰/۳۷۷۶۵
بیله وار	۰/۴۰۳۷۵۶۸۸۹	۰/۲۸۰۲۲۸	۰/۱۶۱۱۸۹	۰/۴۴۸۰۹۴	۰/۲۷۱۵۷۳	۰/۴۵۲۲۷۲	۰/۳۹۹۹۳۸	۰/۳۹۷۹۵۸	۰/۴۴۵۳۴۱	۰/۰۲۹۷۰۶	۰/۳۹۶۱۳۶
ویشلق علیا	۰/۱۰۷۱۵۰۸۶۷	۰/۴۲۰۳۴۱	۰/۳۳۷۰۳۲	۰/۴۰۷۳۵۹	۰/۴۲۰۹۳۹	۰/۴۶۲۸۵۲	۰/۰۷۷۵۲۶	۰/۴۱۳۴۶۳	۰/۴۱۸۵۹۷	۰/۳۲۶۷۶۲	۰/۴۰۴۰۵۹
زرآباد	۰/۰۸۸۵۱۵۹۳۳	۰/۳۱۳۸۵۵	۰/۲۱۹۸۰۳	۰/۴۶۲۶۴۳	۰/۳۴۶۲۵۶	۰/۰۳۴۳۸۳	۰/۰۲۴۶۱۲	۰/۱۲۹۲۰۷	۰/۲۳۲۵۵۴	۰/۰۸۳۴۵۹	۰/۴۱۴۶۲۳
بلسورسفلی	۰/۴۰۳۷۵۷	۰/۴۴۸۳۶۴	۰/۴۱۰۲۹۹	۰/۱۳۰۹۳۷	۰/۳۲۹۹۶۱	۰/۴۷۲۱۰۹	۰/۴۳۹۳۱۶	۰/۴۹۸۷۳۹	۰/۳۶۵۱۱	۰/۴۳۹۹۲۶	۰/۴۴۴۹۹۳

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۹. ماتریس اوزان شاخص‌ها

شاخص‌ها										
کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه‌ها(دلار)	افزایش و ثبات درآمدی	افزایش قدرت خرید	پس‌انداز(ثروت‌افزایی)	بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه	اشتغال‌زایی و امنیت شغلی	افزایش سطح تولیدات	کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	تمایل به ماندگاری در روستا	تنوع‌سازی اقتصاد محلی	کاهش فقر و محرومیت
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۰۷۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۱۱۲	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۰۷۴	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۰۷۵	۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۱۲۳	۰	۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰/۱۳۹	۰	۰	۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰/۰۰۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰/۱۲۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

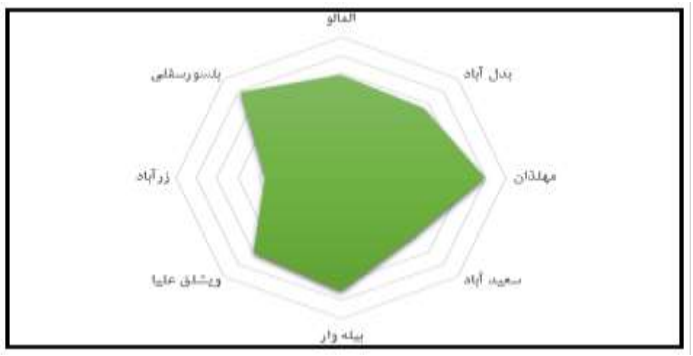

شکل ۳. نمودار رتبه بندی روستاها بر اساس برخورداری از شاخص های ۱۱ گانه اقتصادی تحقیق

جدول ۱۰. ماتریس بی مقیاس شده موزون

روستاها	شاخص‌ها										
	کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه‌ها (دلالان)	افزایش و ثبات درآمدی	افزایش قدرت خرید	پس‌انداز(ثروت‌افزایی)	بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه	اشتغال¬زایی و امنیت شغلی	افزایش سطح تولیدات	کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	تمایل به ماندگاری در روستا	تنوع‌سازی اقتصاد محلی	کاهش فقر و محرومیت
آلمالو	۰	۰	۰	۰/۰۶۱۱۲۸	۰/۰۰۳۸۲۷	۰/۰۰۳۸۵۵	۰/۰۶۸۲۹۵	۰/۰۳۰۰۲۲	۰/۰۳۲۶۴۹	۰/۰۴۲۱۰۸	۰/۰۰۲۳۳۷
بدل آباد	۰	۰	۰	۰/۰۰۷۱۹۲	۰/۰۰۳۳۲۵	۰/۰۵۰۲۹۹	۰/۰۳۹۹۱۵	۰/۰۲۷۶۰۱	۰/۰۲۶۷۲۱	۰/۰۵۵۴۰۶	۰/۰۱۵۲۴۱
مهلذان	۰	۰	۰	۰/۰۴۷۲۸۴	۰/۰۰۲۳۹۲	۰/۰۴۸۲۸	۰/۰۴۱۷۳۶	۰/۰۲۴۲۱۱	۰/۰۲۴۷۴۵	۰/۰۴۷۴۹۱	۰/۰۲۷۴۳۵
سعید آباد	۰	۰	۰	۰/۰۱۰۷۸۷	۰/۰۰۲۹۹	۰/۰۴۴۷۹۲	۰/۰۴۱۷۳۶	۰/۰۰۵۲۳	۰/۰۰۲۲۳۴	۰/۰۳۹۵۷۶	۰/۰۲۹۰۶
بیله وار	۰	۰	۰	۰/۰۵۵۳۷۵	۰/۰۰۲۳۹۲	۰/۰۶۲۷۸۲	۰/۰۴۹۳۲۴	۰/۰۲۹۸۲۸	۰/۰۳۲۹۰۷	۰/۰۰۳۳۲۴	۰/۰۳۰۴۸۳
ویشلق علیا	۰	۰	۰	۰/۰۵۰۳۴۱	۰/۰۰۳۷۰۷	۰/۰۶۴۲۵۱	۰/۰۰۹۵۶۱	۰/۰۳۰۹۹	۰/۰۳۰۹۳۱	۰/۰۳۶۵۶۸۰	۰/۰۳۱۰۹۳
زرآباد	۰	۰	۰	۰/۰۵۷۱۷۳	۰/۰۰۳۰۵	۰/۰۰۴۷۷۳	۰/۰۰۳۰۳۵	۰/۰۰۹۶۸۴	۰/۰۱۷۱۸۴	۰/۰۰۹۳۴	۰/۰۳۱۹۰۵
بلسورسفلی	۰	۰	۰	۰/۰۱۶۱۸۱	۰/۰۰۲۹۰۶	۰/۰۶۵۵۳۶	۰/۰۵۴۱۸۱	۰/۰۳۷۳۸۲	۰/۰۲۶۹۷۸	۰/۰۴۹۲۳۲	۰/۰۳۴۲۴۲

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۱۱. امتیازات ایده آل مثبت و منفی شاخص‌ها

	شاخص ها										
	کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه¬ها(دلالان)	افزایش و ثبات درآمدی	افزایش قدرت خرید	پس‌انداز(ثروت‌افزایی)	بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه	اشتغال¬زایی و امنیت شغلی	افزایش سطح تولیدات	کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران	تمایل به ماندگاری در روستا	تنوع‌سازی اقتصاد محلی	کاهش فقر و محرومیت
A^+	۰	۰	۰	۰/۰۶۱۱۲۸	۰/۰۰۳۸۲۷	۰/۰۶۵۵۳۶	۰/۰۶۸۲۹۵	۰/۰۳۷۳۸۲	۰/۰۳۲۹۰۷	۰/۰۵۵۴۰۶	۰/۰۳۴۲۴۲
A^-	۰	۰	۰	۰/۰۰۷۱۹۲	۰/۰۰۲۳۹۲	۰/۰۰۳۸۵۵	۰/۰۰۳۰۳۵	۰/۰۰۵۲۳	۰/۰۰۲۲۳۴	۰/۰۰۳۳۲۴	۰/۰۰۲۳۳۷

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۱۲. رتبه بندی روستاها بر اساس برخورداری از شاخص های ۱۱ گانه اقتصادی تحقیق

رتبه	میزان تاپسیس	روستا
۵	۰/۵۸۷۰۶۳	آلمالو
۶	۰/۵۶۵۰۵۶	بدل آباد
۱	۰/۷۰۱۳۵۴	مهلذان
۷	۰/۴۸۴۱۰۴	سعید آباد
۳	۰/۶۴۲۳۱۲	بیله وار
۴	۰/۶۰۰۳۲۲	ویشلق علیا
۸	۰/۳۶۴۴۵۴	زرآباد
۲	۰/۶۸۹۱۵۱	بلسورسفلی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

بر اساس سطوح برخورداری شاخص‌های ۱۱ گانه اقتصادی تحقیق، روستاهای شهرستان خوی به سه سطح خوب، متوسط و ضعیف تقسیم‌بندی شده‌اند (شکل ۴) و (جدول ۱۳). بر طبق این تقسیم‌بندی، روستاهای مهلذان، در سطح خوب قرار دارد. روستاهای بلسورسفلی، بیله ور، ویشلیق علیا، آلمالو، بدل آباد در سطح متوسط و روستاهای سعید آباد و زر آباد، نیز در سطح ضعیف قرار دارند و با توجه به این نتایج می‌توان فهمید که علارغم اینکه شهرستان خوی به عنوان دومین شهرستان بزرگ استان آذربایجان غربی هم از نظر جمعیتی و هم از نظر اقتصادی بعداز شهرستان ارومیه تلقی می‌شود، متأسفانه روستاهای مورد مطالعه آن از وضعیت خوب برخوردار نیستند به طوری که از ۸ روستای مورد مطالعه تنها یک روستا دارای وضعیت خوب است (مهلذان) که وجود چنین روندی نیازمند ایجاد طرح‌های اشتغال-زایی مناسب با برنامه‌ریزی دقیق و قابلیت اجرا را نیازمند است.

جدول ۱۳. سطح برخورداری روستاها از شاخص‌های اقتصادی

روستاها	سطح خوب	سطح متوسط	سطح ضعیف
مهلذان	*	–	–
بلسورسفلی، بیله‌ور، ویشلیق‌علیا، آلمالو، بدل آباد	–	*	–
سعید آباد، زر آباد	–	–	*

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

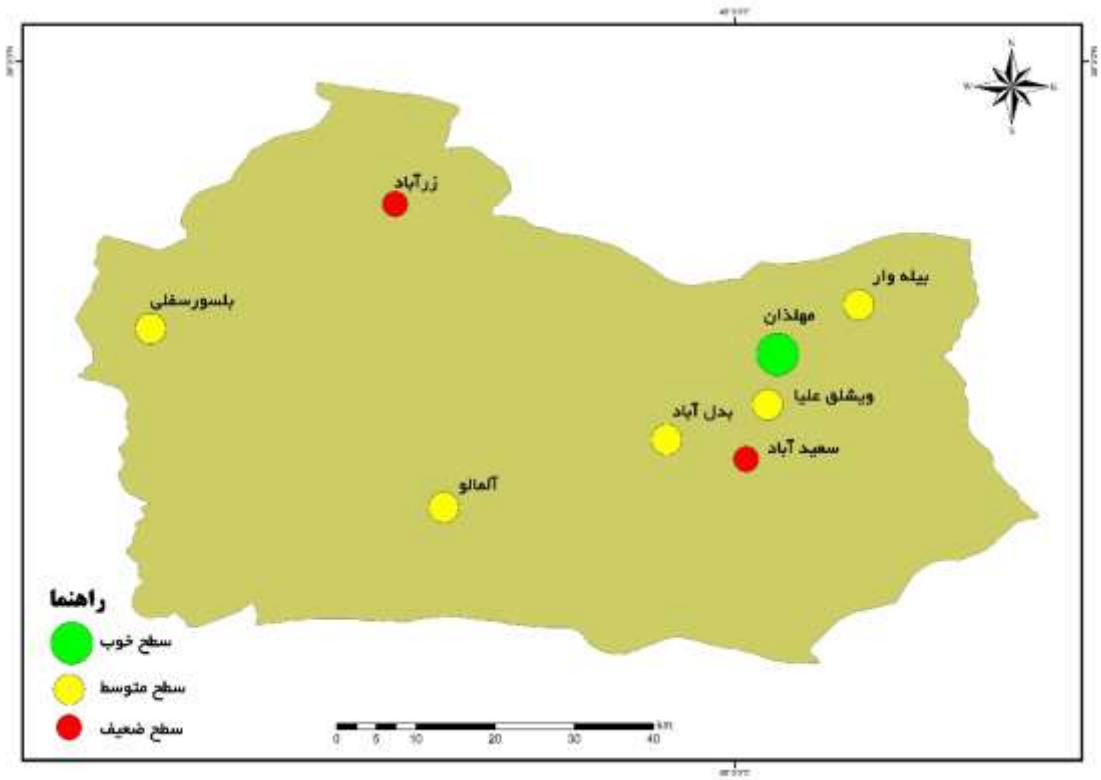

شکل ۴. نقشه تحلیل فضایی سطح برخورداری روستاها از طرح‌های اشتغال‌زایی

نتیجه‌گیری

توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی، با توجه به چالش-های اقتصادی که با آن روبه رو می‌باشند، در گرو پویایی و پایداری اقتصاد روستایی است. ایجاد طرح‌های اشتغال‌زایی از طریق فراهم آوردن زمینه اشتغال، کاهش بیکاری، رشد اقتصادی، افزایش درآمد و غیره، یکی از عوامل مهمی است که باعث این پایداری و پویایی اقتصاد روستایی می‌شود. که در این بین صندوق کارآفرینی امید با توجه به حمایت‌هایی که در ابعاد مختلف در راستای توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی انجام می‌دهد می‌تواند به عنوان راه حلی کارآمد در ارتقاء وضعیت اقتصادی روستاییان، توسعه کسب‌وکارهای متناسب با توانمندی‌های روستاها و دستیابی به توسعه اقتصادی باشد. در تحقیق مورد نظر نیز که یک تحقیق توصیفی – تحلیلی است به تحلیل اثرات صندوق کارآفرینی امید در توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی پرداخته شده است. جهت بررسی میزان اثرات صندوق کارآفرینی امید در توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی خوی، از آزمون رگرسیون استفاده گردید. متغیر صندوق کارآفرینی امید به عنوان متغیر مستقل و شاخص‌های توسعه اقتصادی به عنوان متغیر وابسته به شیوه گام به گام وارد تحلیل شدند. بر اساس ضریب تعیین تعدیل شده ۹۵ درصد تغییرات متغیر وابسته (توسعه اقتصادی) به وسیله متغیر مستقل (صندوق کارآفرینی امید) تبیین می‌شود و پس از پنج گام متوالی، گویه-های مورد نظر در معادله رگرسیون باقی ماندند که مقدار آماره F برابر با ۳۹۸/۱۷۸ در سطح ۹۹ درصد اطمینان معنی‌دار شد که حاکی از معنی‌دار بودن رگرسیون میاستباشد. این وضعیت نشان می‌دهد که صندوق کارآفرینی امید تاثیرات زیادی بر تمامی شاخص‌های توسعه اقتصادی دارد. همچنین ضرایب بتا نشان دادند که در بین شاخص‌های توسعه اقتصادی وارد شده به معادله رگرسیون، سهم صندوق کارآفرینی امید در شاخص کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران بیشتر از سایر شاخص‌های اقتصادی است. در ادامه نیز، به منظور شناسایی نقش صندوق کارآفرینی امید در هر یک از شاخص‌های اقتصادی به شناسایی اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیر مستقل بر متغیر وابسته پرداخته شده است. هر یازده شاخص، در سطح p=0/000 (۹۹ درصد اطمینان) رابطه مستقیمی و غیرمستقیمی با صندوق کارآفرینی امید داشتند. ضریب همبستگی چندگانه (۰/۹۸۷)، بیانگر این است که رابطه متغیر صندوق کارآفرینی امید با متغیر وابسته (توسعه اقتصادی) به میزان چشمگیری است و مقدار F (۱۸۷/۴۵۶)، به لحاظ آماری معنی‌دار است (p=0/000)، همچنین ضریب تعیین (۹۷۶)، بیانگر این نکته است که شاخص‌های وارد شده در مدل در مجموع ۹۶ درصد از تغییرات متغیر مستقل در شهر خوی را تبیین می‌کنند. از آنجایی که در مطالعات علوم اجتماعی پیش‌بینی تمام متغیرها امکان‌پذیر نیست، در تحلیل مسیر مقداری تحت عنوان اثر باقیمانده محاسبه می‌شود که در تحلیل مسیر شاخص اقتصادی، ۰/۰۳۸، محاسبه می‌شود، بنابراین می‌توان بیان کرد که ۳/۸ درصد از واریانس متغیر مستقل را سایر شاخص‌هایی که در این تحقیق نبودند تبیین می‌کنند. همچنین قابل ذکر است، در ادامه نیز، جهت بررسی و رتبه‌بندی شاخص‌های توسعه اقتصادی، با توجه به صندوق کارآفرینی امید، از نرم افزار Expert Choice استفاده شده است. نتایج نشان داد، شاخص افزایش سطح تولیدات به مقدار وزن به دست آمده ۰/۱۳۰، بیشترین میزان اهمیت و شاخص کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه با مقدار وزن ۰/۰۶۵، کمترین میزان اهمیت را از دیدگاه متخصصان به خود اختصاص داده‌اند. در نهایت جهت بررسی تحلیل فضایی سکونتگاه‌های روستایی بر اساس توسعه اقتصادی با تأکید بر

صندوق کارآفرینی امید از مدل تاپسیس فازی استفاده گردید، بر اساس نتایج به دست آمده آن مشخص می‌شود که صندوق کارآفرینی امید در بین روستاهای آلمالو، بدل آباد، مهلذان، سعید آباد، بیله‌وار، ویشلق علیا، زرآباد، بلسورسفلی، بیشترین کارآمدی در توسعه اقتصادی از لحاظ ایجاد طرح‌های اشتغال زایی را در روستای مهلذان (رتبه ۱) با میزان ارزش عددی ۰/۷۰ را داشته است و سپس بعداز آن به ترتیب روستاهای بلسورسفلی، بیله وار، ویشلق علیا، آلمالو، بدل آباد، سعید آباد، زرآباد می‌باشند که بر اساس سطح توسعه‌یافتگی این روستاها با توجه به طرح های صندوق کارآفرینی امید می توان بیان کرد که، روستای مهلذان در سطح خوب و روستاهای بلسورسفلی، بیله‌ور، ویشلیق علیا، آلمالو، بدل‌آباد در سطح متوسط و روستاهای سعید آباد و زر آباد در سطح ضعیف قرار دارند.

و با توجه به این که صندوق کارآفرینی امید از طریق ارائه تسهیلات مالی کم بهره، سهولت و کاهش بروکراسی اداری در زمینه دریافت تسهیلات، فراهم آوردن زمینه‌های بهبود عملکرد تجاری، توانمندسازی کارآفرینان روستایی و .... می‌تواند نقش بسزایی در توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی داشته باشد زمینه را برای فراهم نمودن ایجاد اشتغال و کاهش بیکاری، فراهم آوردن زمینه‌های خود اشتغالی، مهارت‌آموزی و توانمندسازی روستاییان ایجاد می‌کند بررسی مطالعات مشابه (رضوانی و همکاران و قاسمی و یاراحمدی) در زمینه بررسی نقش صندوق کارآفرینی امید در توسعه اقتصادی نواحی روستایی که در شهرستان نیشابور و کاشمر انجام شده است مثبت بوده و اعتبارات خردی که این صندوق در نواحی روستایی توزیع نموده باعث اشتغال‌زایی و افزایش درآمد خانوار شده است. که این نشان‌دهنده نقش مؤثر صندوق کارآفرینی امید در توسعه اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی است که این نتایج منطبق با یافته‌های رضوانی و همکاران، ۱۳۹۴ است. همچنین نتایج حاصل از آنتروپی بیانگر آن است که از بین شاخص‌های اقتصادی مد نظر قرار گرفته تحقیق (کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه‌ها (دلالان)، افزایش و ثبات درآمدی، افزایش قدرت خرید، پس‌انداز(ثروت‌افزایی)، بهبود کیفیت زندگی و سطح رفاه، اشتغال‌زایی و امنیت شغلی، افزایش سطح تولیدات، کاهش وابستگی اقتصادی به دیگران، تمایل به ماندگاری در روستا، تنوع‌سازی اقتصاد محلی، کاهش فقر و محرومیت) بیشترین تأکیدی که طرح های کارآفرینی امید در روستاها داشته‌اند مربوط به شاخص کاهش پیش فروش تولیدات به واسطه‌ها (دلالان)، اشتغال‌زایی و امنیت شغلی و افزایش سطح تولیدات در سکونتگاه‌های روستایی است، و بخشی از پیشنهادهایی که در این تحقیق می‌توان ارائه داد عبارتنداز:

- تسریع و تسهیل فرایند بروکراسی اداری جهت واگذاری اعتبارات و تسهیلات
- ایجاد تناسب بین اعتبارات و وام‌های اشتغال‌زایی با سرمایه‌های مورد نیاز جهت راه‌اندازی کسب‌وکارهای مختلف
- ارائه تسهیلات با درصد بهره پایین و افزایش فرایند بازپرداخت اقساط
- انجام مطالعات قابلیت‌سنجی در نقاط روستایی مختلف جهت تعیین و تخصیص منابع برای راه‌اندازی کسب‌وکارهای مختلف

منابع

ازکیا، م. غفاری، غ. ۱۳۸۴. راهبرد توسعه روستایی با تأکید بر جامعه روستایی ایران، نشر نی: تهران.

افراخته، ح. ۱۳۹۰. مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های روستایی، انتشارات پرهام: تهران.

بدری، ن. ۱۳۹۱. آشنایی با توسعه اقتصادی، ایجاد اشتغال و توسعه صنایع روستایی، سازمان شهرداری و دهیاری‌های کشور، بنیاد خواجه نصیرالدین طوسی.

رحمانی‌فضلی، ع. و عزیزپور، ف. ۱۳۹۷. تحلیل ظرفیت‌های توسعه کارآفرینی در ناحیه روستایی دامغان، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، ۸(۲۸): ۱۳۳ـ۱۵۶.

حکمت‌نیا، ح. و موسوی، م،ن. ۱۳۹۶. کاربرد مدل در جغرافیا با تأکید بر برنامه‌ریزی شهری و ناحیه‌ای، ناشر آزادپیما: تهران.

رضوانی، م. ر. (۱۳۹۰). مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی در ایران. تهران: انتشارات قومس.

رکن‌الدین افتخاری، ع. و سجاسی‌قیداری، ح. ۱۳۸۹. توسعه روستایی با تأکید بر کارآفرینی. انتشارات سمت: تهران.

سعیدی، ع. ۱۳۷۷. توسعه پایدار و ناپایداری توسعه روستایی در ایران. فصلنامه مسکن و انقلاب، ۸۷

عظیمی، ح. ۱۳۹۲. مدارهای توسعه‌نیافتگی در اقتصاد ایران، چاپ چهاردهم نشر نی: تهران.

فرجی سبکبار، ح، حسینی، ع. عشورنژاد، ع. سلیمانی، ه. شیری-پور، م و احمدتوزه، و. ۱۳۹۴. تحلیل و ارزیابی توسعه سکونتگاهی در نواحی شهری استان آذربایجان‌شرقی با ترکیبی نوین از روش‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره. مجله آمایش جغرافیایی فضا، ۵(۱۷): ۲۸ـ۵۴.

فتحعلی، م. رحیم‌نژاد، ح. و اردوخانی، م. .۱۳۹۷. مروری بر نقش صندوق کارآفرینی امید در توسعه کارآفرینی در مناطق روستایی. کنفرانس بین‌المللی تحولات نوین در صنعتف اقتصاد و حسابداری، موسسه آموزش عالی علامه.

مطیعی لنگرودی، س ح. ۱۳۹۰. جغرافیای اقتصادی ایران (کشاورزی، صنعت، خدمات)، جهاد دانشگاهی مشهد.

میرزایی، م ر. ۱۳۹۰. راهکارهای توسعه کارآفرینی و اشتغال-زایی روستایی، اندیشگاه شریف.

ملکی، س. کاملی‌فر، م ج. و کاملی‌فر، ز .۱۳۹۷. تحلیل فضایی شاخص‌های توسعه اقتصاد منطقه‌ای در استان آذربایجان شرقی. مجله آمایش جغرافیایی فضا، ۸(۲۷): ۶۴-۵۳.

ریاحی و. و نصیری‌زارع، س. ۱۳۹۸. تحلیل فضایی طرح‌های اشتغال‌زایی روستایی (مطالعه مورد: نواحی روستایی شهرستان طارم)، فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه-های انسانی، ۵(۵۲): ۸۲۷ـ۸۴۰.

مرکز آمار ایران. ۱۳۹۵. شناسنامه آبادی‌های کشور، شهرستان خوی در سال ۱۳۹۵. تهران، مرکز آمار ایران.

قاسمی، م. و جوان، ج. ۱۳۹۳. تبیین رابطه تنوع‌بخشی فعالیت‌های اقتصادی و توسعه پایداری روستایی مطالعه موردی: شهرستان مشهد. مجله پژوهش‌های روستایی، ۵(۲):۲۳۷ ـ ۲۶۲.

قاسمی، م. و یاراحمدی، م. ۱۳۹۹. بررسی نقش صندوق کارآفرینی امید در توسعه کسب‌وکارهای خرد در نواحی روستایی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان کاشمر)، مجله جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، ۹(۱): ۲۱۹ـ۲۴۲.

نراقی، ی، ۱۳۷۰. توسعه و کشورهای توسعه نیافته: مطالعه تحلیلی از جنبه‌های نظری ـ تاریخی، شرکت سهامی انتشار.

نورالهزاده، ا. ۱۳۹۴. نقش کارآفرینان و جایگاه صندوق کارآفرینی امید در برنامه‌های توسعه روستایی، پایگاه اطلاع سانی صندوق کارآفرینی امید

یاسوری، م. ۱۳۸۶. مقدمه‌ای بر اقتصاد روستایی با تأکید بر بخش کشاورزی، موسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی، مشهد.

Brigesh p , kirit , c . 2013 . , Rural Entrepreneurship in India : challenge and problems , international gournal of Advance Research in computer science and Management studies , voll, hssue 2

Brower, c. 2004. Sustainable development: Exploring the contradictions, New York:Methuen

Dobrev, S. and Barnett, w. 2005., Organizational

International Labour Office – Geneva: ILO

Kurniati E . 2015 . Entrepeurial Empowerment of A gricul ture And Industrial sector Indonesia , Asian Economic and financial Review .

Mosley,.2002. Sustainable development: differing perspectives of ecologists andeconomics and relevance to LDCS, world development Ray D. Bollman, Supplementary Planning Guidance on Rural Diversification.

Linh, T.N., Long, H.T., Chi, L.V, Tam, L.T .2019. Lebailly, P. Access to Rural Credit Markets in Developing Countries, the Case of Vietnam: A Literature Review. Sustainability, 11, 1468: 1-18

Roles and Transition to Entrepreneurship cademy of ,Management Journal,48(3), 433-449.

Chowdhury, M.S., 2007. Overcoming Entrepreneurship Development Constraints: the Case of Bangladesh, Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy, 1(3). 240-25.

Garbie, I. 2016. Sustainability in Manufacturing Enterprises: Concepts, Analyses and Assessments for Industry 4.0. Springer.

Harpa E , Moica S , Dana R .2014 . model of innovation in rural entrepreneurship, & International Confence Interdiscisplinarity in Engineering ؛ PP. 471 – 478 .

Jose Manuel, S., N. Irmgard & K. Richard. 2014. transforming economies: Making industrial policy work for growth, jobs and development.

Analysis of the Effects of Omid Entrepreneurship Fund on the Economic Development of Rural Settlements (Case Study: Khoy County)

Vahid Riahi[1*], Farhad Javan[2] and Omid Sheikhkanlu Milan[3]

Accepted: 17 February 2021 **Submitted:** 6 January 2021

Abstract

There are many financial institutions and good credit funds that can play a significant role in economic development by providing low-interest microcredits to villagers for entrepreneurship, job creation and economic development in different sectors.. Therefore, the present study investigates the effects of the Omid Entrepreneurship Fund on the economic development of rural settlements in the city Khoy. The present study is applied in terms of purpose and descriptive-analytical method is used. Data collection was done using library and field study based on a researcher-made questionnaire.. Also, in order to analyze the information, fuzzy multi-criteria decision model (TOPSIS) and expert choice software, SPSS and GIS have been used. The results of regression to examine the effects of Omid Entrepreneurship Fund on the economic development of Khoy rural settlements indicate the high impact of Omid Entrepreneurship Fund on the economic development of the studied villages. Beta coefficients also showed that among the indicators of economic development included in the regression equation, the share of Omid Entrepreneurship Fund in the index of reducing economic dependence on others is higher than other economic indicators. In order to identify the role of Omid Entrepreneurship Fund in each of the economic indicators, the direct and indirect effects of the independent variable on the dependent variable have been identified. All eleven indicators had a direct and indirect relationship with the Entrepreneurship Fund at the level of $p = 0.000$ (99% confidence). In order to review and rank the indicators of economic development for the Omid Entrepreneurship Fund, Expert Choice software has been used. The results showed that the metric measuring efficiency in increasing the level of production has the value of 0.130. The highest importance and the index of reducing pre-sale of products has a weight 0.065, the least important from the perspective of experts. Finally, the results of spatial analysis of rural settlements using the TOPSIS model indicates that the most efficient in rank in economic development in terms of creating employment projects in the village of Mahlzan (rank 1) has numerical value of 0.70 and other villages are in the next ranks.

Keywords: Omid Entrepreneurship Fund, Economic Development, Rural Settlements, Khoy County

1 -Associate Professor of Geography and Rural Planning, Kharazmi University, Tehran, Iran
2 - PhD student, Geography and Rural Planning, Kharazmi University, Tehran, Iran
3 -M.A student of Geography and Rural Planning, Kharazmi University, Tehran, Iran
(*- Corresponding author Email: riahi@khu.ac.ir)
DOI: 10.22048/rdsj.2021.266215.1906